

Светски дан без дуванског дима – 31.мај 2014.

Више цене дувана - Повећање пореза на дуван

Сваке године, 31. маја, Светска здравствена организација (СЗО) и њени партнери обележавају Светски дан без дуванског дима, истичући здравствене ризике повезане са коришћењем дувана и залажући се за примену делотворних мера за смањење употребе дувана. Крајњи циљ обележавања Светског дана без дуванског дима је да допринесе заштити садашње и будуће генерације не само од разорних последица по здравље, него и од друштвених, еколошких и економских лоших последица употребе дувана и изложености дуванском диму.

Ове године Светски дан без дуванског дима обележава се слоганом „**Повећање пореза на дуван**“.

Циљеви обележавања Светског дана без дуванског дима 2014.су:

- Повећање пореза на дуван од стране владе, до нивоа који смањује потрошњу дувана;
- Подстицај влади од стране појединаца и организација цивилних друштва да повећа порезе на дуван до нивоа који смањује његову потрошњу .

Епидемија употребе дувана је један од највећих јавних здравствених претњи са којима се свет икада суочио. Дуван убија до половине својих корисника и скоро шест милиона људи сваке године. Више од пет милиона од тих смртних случајева су резултат директне употребе дувана, док је више од 600 000 резултат изложености непущача дуванском диму. Ако се нешто хитно не предузме, број умрлих на годишњем нивоу могао би да порасте на више од осам милиона до 2030.

Скоро 80 % од једне милијарде светских пушача живи у земљама са ниским и средњим приходима. Потрошња дуванских производа на глобалном нивоу расте, иако се смањује у неким високо развијеним и средње развијеним земљама.

Више од 80% ових смртних исхода би било међу људима који живе у земљама са ниским и средњим приходима. Корисници дувана који умиру прерано лишавају своје породице себе и прихода, дижу цену здравствене заштите и ометају економски развој.

Оквирна конвенција о контроли дувана СЗО (ОККД) подстиче државе да спроведу пореску политику и политику цена на дуванске производе, као један од начина да се смањи употреба дувана. Истраживања показују да су већи порези посебно ефикасни у смањењу употребе дувана међу групама са нижим приходима и у спречавању младих да почну да пуше.

Поред тога, повећање акциза на дуван се сматра најисплативијом мером контроле дувана. Светски извештај о здрављу 2010. (The World Health Report 2010.) указао је да би повећање дуванских акциза за 50% генерисало нешто више од 1,4 милијарди америчких долара за додатна средства у 22 земље са ниским приходима. Ако би се ова средства доделила владама ових земаља, утрошак средстава за здравље би могао да се повећа до 50%.

За Светски дан без дуванског дима 2014, СЗО и партнери позивају земље да повећају порезе на дуван.

Најефективнији проступ у контроли ширења употребе дувана је преко мера које директно смањују потражању за њим. Многе мере су ефективне као што су забрана рекламирања и забрана пупења на јавним местима, али мера која има највећи потенцијал и мера која је најнефективнија опција за владе је повећање цена кроз повећање такси што показују докази из различитих земаља. Високе цене потстичу одвикавање од пушења и превенирају почетак и истовремено смањују број оних који се након одвикавања поново почињу да пуше. У просеку, очекује се да повећање цена паковања цигарета за 10% смањи потражњу за цигаретама за 4% у земљама са виским приходом и 8% у земљама средњег и ниског прихода. На повећање цена очекивано су осетљивији сиромашнији грађани и деца и адолесценти. Порези на дуван су најисплативији начин да се смањи употреба дувана, нарочито међу младима и сиромашнима.

Чак и тако висок порез на дуван је мера која се ретко користи. Само 32 земље и мање од 8% светске популације, имају пореске стопе на дуван, веће од 75% од малопродајне цене. Према расположивим подацима порески приходи од дувана су у просеку 175 пута већи него потрошња новца за активности на контроли дувана.

Порези и сиромаштво

Код повећања пореза, расход за дуван у односу на доходак домаћинства такође се повећава, стварајући додатни терет на породични буџет, а посебно на сиромашне пушаче. Ово важи за све робе и услуге.

Докази указују на то да су сиромашни више осетљиви на поскупљења, па као резултат тога се очекује да ће повећањем пореза, већина њих највероватније смањити или оставити пушење. У односу на сиромашне пушаче, њихове породице и друштво у целини, предности одвикавања од пушења су огромне јер ће бити мање трошкова за здравствену заштиту, а више средстава за основне намирнице, храну, образовање и друге потребе. Штавише, влада може да издвоји додатне приходе стварањем већих пореза дувана за социјалне програме које користе сиромашни као што су приступачност здравствених услуга, здравствено осигурање и програми за одвикавање од пушења (СЗО технички приручник о опорезивању дувана, 2010).

У циљу решавања економских аргумената против контроле дувана, неопходно је ојачати доказе и техничке и аналитичке вештине доносиоца одлука, академске заједнице и цивилног друштва. Ово ће помоћи унапређењу плана контроле дувана и побољшати како привреду тако и јавно здравље.